

I a au nei e patu nei i ēnei kōrero, anō nei kei te rongo tonu au i te reo karanga o te Kirikohai e mako mai ana i te kuaha o te wharekai. Kei te kōrero au mōku anō, engari i a au i reira, ka rongo i te karanga, kua koe tonu te kakī me te mōhio anō ko Tahu anō tērā e karanga mai ana kia hīkoi atu ki te pokapū o te rauhi tangata. Te hāhā mārika o ngā kai, te nui ai hoki; ka whiu ana te rau a Tīmoti, kāore ngā kai i tata noa te pau. Pēnei ai te hora a Tahu, ā, Paraire noa.

Tēnei mea te taha kikokiko, nē, kei te rangi tūhāhā ngā whakaaro e rēre ana, he aha kē rā, kua pāraharaha kau noa. Heoi anō, koirā tonu te āhua o te tangata me ngā tai o roto i a ia. Ka noho tonu ngā kume a Kiko hei hoa whakataetae ki ngā kume a Hinengaro, ka timu te tai ki tētahi, ka pari te tai ki tētahi.

Kia huri mai anō te mata o te tai ki te tiketiketa o te whakaaro, arā ki te kaupapa i hui tahi nei mātou. I tū ai tēnei kura, he hiahia nō mātou i te Taura Whiri kia āwhinatia, kia whakangungua te hunga e manako mai ana ki te reo Māori hei reo whakaahua, hei reo whakaataahua i te whakaaro o te tangata. Ki tā mātou titiro, ki tā mātou whakarongo, i tutuki pai te whāinga whānui a te Taura Whiri, ā, tino eke ana tērā te kaupapa a te hau kāinga.

Ko te ea o te wāhi ki te tangata whenua, arā o te taha tinana o te manuhiri, ka taea te whakaata pēnei: “Haere pūioio mai, hoki tautau atu”, ā, ko te wāhi ki te Taura Whiri, arā ko te taha reo, taha hinengaro, me hurirapa kia pēnei kē “Haere tāreperepe mai, hoki mārōro atu.”

Ka mutu te kai i te ata o te Paraire, ko te tikanga ko mātou tēnā kua mārō te haere ki te wā kāinga. Engari kāre kē i pērā rawa te whāwhai o te nuinga kia huri atu te ihu o te waka ki te kāinga. Koirā hoki te āhua o te wairua i tau mai ki runga i tēnei

hui. Kāore i rite ki te mamaoa nei, e kore e roko tōkia te kiri, kua ngaro noa ki te takiwā. Ko tēnei wairua e kōrero ake nei au, me te kohu kē o Kirikiriroa nei te āhua - ka tau mai, ā, me uaua kē ka mahea ake mō tētahi wā āhua roa tonu nei.

I a au i te huarahi e whakamau atu ana ki te kāinga, ka aro kōmuri ngā kare-ā-roto ki tērā marae ātaahua i wānanga tahi ai, i whakato tahi ai, i mingomingo tahi ai, i whakarirā tahi ai mātou. Ki a au nei nā, kāore a kō atu, a kō mai rānei o tētahi hui pēnei hei orange mō te wairua.

E kore e taea te tīkahi ake o ngā mahara mō tā mātou noho tahi i reira me te kore tonu e puta anō o te mihi ki a te Kirikohai mā. Tino kore nei e taea e te kupu te whakaea ngā manaaki i uhia mai ki runga i te pahī a te Taura Whiri, nō reira ka rere tonu ngā mihi ki a rātou.

whakarāmemene - *hui, rūmene*
 kōnga - *pāhotanga*
 hākerekere - *te tini o te tangata*
 whakapāuaua - *whakapakari*
 whakarākei - *whakapaipai*
 pia - *tauirā, ākongā*
 tapoko - *uru*
 tītoretore - *matatewha, puare (o ngā karu)*
 pākū - *pāreti*
 whakatāuteute - *mahi, warenga*
 paramanawa - *kai*
 heuheu - *ka haere ko tēnā ki tōna, ko tēnā ki tōna*
 nekuneku - *tō (o te rā)*
 tāhōhō - *kua kore he kaha i roto i a koe (= ngehe)*
 hōtoa - *pōturi*
 taututetute - *whawhai (wairua pai nei)*
 tauhutihuti - *huhuti makawe*
 mako - *paoro*
 pokapū - *pūtaketa*
 rauhi - *manaaki*
 hāhā - *reka (kai nei)*
 tūhāhā - *tawhiti*
 pāraharaha - *papatahi*
 manako - *ngākau nui, aroha*
 hurirapa - *huri kōaro*
 tāreperepe - *ko te tautau noa iho o te puku, he kaha rawa nō te kai*
 kōmuri - *whakamuri*
 kare-ā-roto - *ngā tino whakaaro o te ngākau*